



**Макс Портер** — молодий британський письменник. Він став відомим після виходу в світ першого роману «У печалі є крила». Дебют Портера називають приголомшливим, тріумфальним, а книжку — надзвичайно світлою, сповненою доброго гумору та водночас жагучої боротьби з безвихіддю. Роман ґрунтується на власному досвіді письменника, який у шестирічному віці втратив батька.

*Її не стало. Чудова мати, дружина, жінка. Вона була, вона жила, і раптом — її вже немає. Як звикнути? Як змиритися? Двоє синів і коханий чоловік лишилися самі. Смуток. Відчай. Горе. Уся квартира наповнена тільки цим. Треба жити далі. Але як здолати порожнечу? Як перетерпіти біль?*

*Виявляється, печаль має крила. У миті скорботи до хлопчиків і їхнього батька прилітає Крук. Він може говорити. Він пояснить хлопцям, що сталося з мамою. І, можливо, допоможе сім'ї впустити у своє життя нову радість...*

Макс Портер У ПЕЧАЛІ Є КРИЛА

Макс Портер

# У ПЕЧАЛІ Є КРИЛА



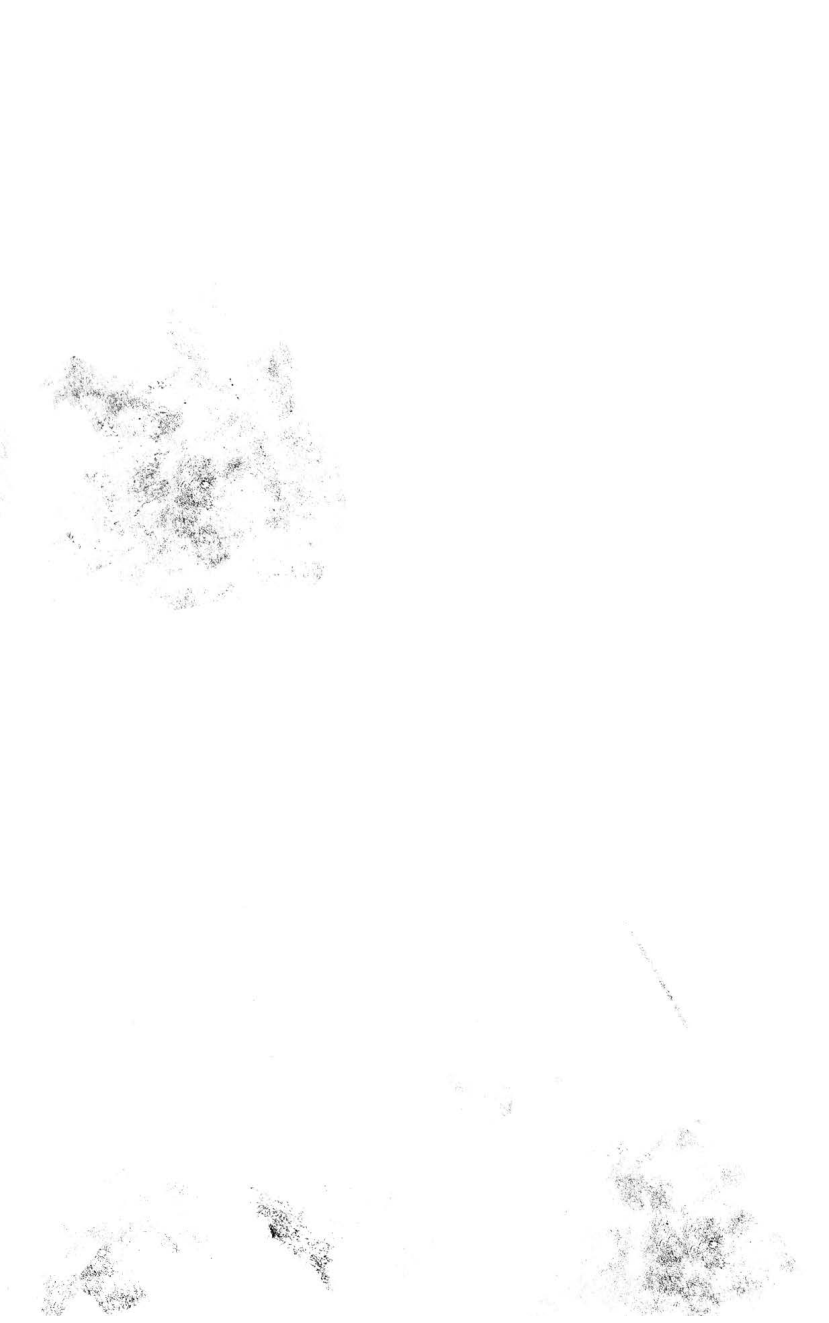
www.bookclub.ua  
ISBN 978-617-12-3401-7



9 786171 234017







Макс Портер

# У ПЕЧАЛІ Є КРИЛА

роман

ХАРКІВ  КЛУБ  
2017  СІМЕЙНОГО  
ДОЗВІЛЯ

УДК 821.111  
ББК 84(4Вел)  
П60

Жодну з частин цього видання  
не можна копіювати або відтворювати в будь-  
якій формі без письмового дозволу видавництва

Публікується з дозволу  
Andrew Nurnberg Associates

Перекладено за виданням:  
Porter M. Grief is the thing with feathers /  
Max Porter. — London : Faber & Faber, 2015. — 122 p.

Переклад з англійської *Юлії Максимейко*

*Обережно! Ненормативна лексика!*

Дизайн обкладинки студії *Сері/граф*

ISBN 978-617-12-3401-7  
ISBN 978-0-571-32376-0 (англ.)

© Max Porter, 2015  
© Nemigo Ltd, видання  
українською мовою,  
2017  
© Книжковий Клуб  
«Клуб Сімейного  
Дозвілля», переклад  
та художнє  
оформлення, 2017

Для Ролі

Оце й уся любов, що є <sup>ТОЙ КРУК</sup> у нас.

Ми іншої не знаємо, <sup>ТОЙ КРУК</sup> на жаль.

Цього достатньо. Хай <sup>ТОЙ КРУК</sup> тугар, що нам ввижавсь,

По силах виявиться нам <sup>ТОЙ КРУК</sup> якраз.

*Емілі Дікінсон*

Частина перша

# **ДОТИК НОЧІ**



## ХЛОПЦІ

На моїй подушці — перо.

Подушки наповнені пір'ям, іди спати.

Це велике чорне перо.

Ходи до мене в ліжко.

Давай залишимо пір'я там, де воно  
лежить, а самі спатимемо на підлозі.

## ТАТО

За чотири чи п'ять днів після її смерті я сидів у вітальні й думав, що мені робити. Вештався туди-сюди, чекав, коли нарешті мене попустить від шоку і з організаційного фарсу моїх останніх днів вирине бодай якесь чітко окреслене почуття.

Я почувався непотрібно-спустошеним. Діти спали. Я пив. Курив самокрутки у вікно. Я відчував, що, можливо, головним результатом її смерті стане моє перетворення на вічного організатора, майстра складання списків, укритого штампами подяки, автоматичного архітектора повсякденності для маленьких дітей, що лишилися без мами. Горе видавалося чотиривимірним, абстрактним, дещо знайомим. Мені було холодно.

Друзі й родичі, що крутилися поблизу, намагаючись бути добрими, повернулися додому, назад у своє життя.

Коли діти пішли спати, квартира втратила сенс, нічого в ній не ворушилося.

Задзеленчав дверний дзвінок, і я набрався духу, щоб прийняти ще порцію доброти. Ще одну лазанью, якісь книжки, маленькі консерви для дітей. Звісно, я ставав експертом поведінки плакальників, що оберталися по орбіті довкола мене. Перебуваючи в епіцентрі подій, маєш можливість зібрати цікаву антропологічну статистику про приголомшених, екзальтованих жалкувальників, не-очікувальників-такого, засиджувальників, нових найкращих друзів її, моїх, хлопчиків. Людей, який я досі ніхуя не знаю. Я почувався, як Земля на тій незвичайній світлині, де її оточено широким кільцем космічного сміття. Мені здавалося, що знадобляться роки, щоб макраме видіння, в якому інші люди читають промови про мою померлу дружину, протерлося настільки, щоб крізь нього знову було видно чорноту космосу, і звісно — зайве й говорити — я почувався винним за подібні думки.

Утім, заспокоював я себе, все змінилося, вона пішла, і я можу думати, що мені заманеться. Вона б не засуджувала

мене, бо ми завжди надто глибоко все аналізували, ми були цинічні, можливо, зрадливі, спантеличені. Суки з добрими намірами на поминках. Лицеміри. Друзі.

Дзвінок знову задеренчав.

Я спустився вкритими килимом сходами в морозний коридор і відчинив двері.

За дверима не було ані ліхтарів, ані сміттєвих урн, ані бруківки. Ані форми, ані світла, взагалі жодних обрисів, просто сморід.

Почулися скрип і свист, і мене відкинуло назад, на поріг. У коридорі було непроглядно чорно й покрижаному холодно, і я подумав: «Що це за світ, що ввечері мене грабують у власному будинку?»

А потім подумав ще: «Ні, серйозно, що це таке?»

Я подумав: «Будь ласка, не будіть хлопчиків, їм треба поспати. Я віддам вам усе до останнього пенні, якщо не розбудите їх».

Я розплющив очі, й там було досі темно, й усе довкола крєктіло й шурхотіло.

Пір'я.

Стояв гострий запах розпаду, солодкий кошлатий сморід уже не їстівної їжі, й моху, й шкіри, й дріжджів.

Пір'я між моїми пальцями, у моїх очах, у моєму роті, пір'яний гамак піді мною підіймає мене на фут над кахляною підлогою.

Одне блискуче, чорне, велике, як моя голова, око повільно кліпало у шкірястій зморшкуватій западині, виступаючи з-над теститули, розміром з футбольний м'яч.

ЧШШШШШШШШШШШШШШШШШШШ

ЧШШШШШШШШШШШШШ

От що він сказав:

*Я не облишу тебе, доки буду тобі потрібен.*

— Постав мене на підлогу, — сказав я.

*Спершу привітайся.*

— Постав. Мене. На підлогу, — прохрипів  
я, і моя сеча зігріла колиску  
з його крила.

*Ти злякався. Просто привітайся.*

— Вітаю.

*Як слід.*

Я лежав на спині, покірний, бажаючи, щоб моя дружина була жива. Я не хотів лежати, нажаханий, в обіймах величезного птаха, у коридорі. Я не хотів тільки й думати, що про цього птаха, тоді як зі мною щойно сталася найбільша трагедія мого життя. Ось чого я насправді жадав. То було гіркувато-прекрасно. Я відчув певну ясність.

— Привіт, Круче, сказав я. — Радий нарешті з тобою зустрітись.

\*

А тоді він пішов.

Уперше за кілька днів мені вдалося поспати. Мені снилися пообіддя в лісі.

## КРУК

Як романтично зустрілись ми вперше.  
Поводився якнайгірше. Тріп-тріп. Нагорі  
два ліжка дітвори, на рівні плювка,  
в хибодруках колючого дроту, просочив-  
ся крізь стіну і геть собі на горище. Диви-  
тись, як тихо сплять бавовняні хлопчики,  
вдихати отруйне сопіння невинних дітей,  
вата, кекс, крекс-пекс-фекс. Уся хата —  
важка скорбота, усі поверхні — померла  
мати, кожен олівець, трактор, пальто  
й чобіт вкриті плівкою горя. По сходах  
мертвої матері цок-цок загнуті кігті  
шепочуть, до ще-недавно-спальні-мами-  
й-тата. Я безрогий мисливець Герн,  
полювати, плювати, блювати. От він де.  
Спить. П'яний по саме нікуди. Я схиляю-  
ся над ним, нюхаю його подих. Нотки  
гнилого живоплоту, волошок.

Я підважую його щелепу, відкриваю  
рота, рахую кістки, перехоплюю крихта-  
ми з нечищених зубів, прочищаю отвори  
між ними, підкидаю його язика туди-  
сюди, от я вже й злетів із ковдри.

Поцілував його, як ескімос. Як мете-  
лик, поцілував його. Тріпотливо-трететно,

як Дженні Рен, цілував його. Його ватні (на-ногах-пальці-від-бруду-брунатні) яєчка, сумні й затишні, опускалися й м'яко підіймалися, знову опускалися, підіймалися, знову опускалися, я молився на дихання, а шкіра шепотіла «еш-ах-еш-ах», і мені то здавалось прекрасним, підіймалися (як я), опускалися (точно, як я), пательнеподібні (просто як я), було дивно, що мої проникнення під його простирадла не підіймають його, фу, тук-тук-тук, прокидайся, чоловіче (пташине пір'я у твоїх складках, на твоєму члені, у твоєму роті), але він спав, і спальня була склепом. Він лишився в живих випадково, й то була найкраща розвага, справжнє задоволення. Я поставив кіготь на його око й подумав, чи не видлубати його розваги заради чи з жалю. Я вирвав з голови перо й лишив на його лобі, на білому його лобі, обличчя його біля.

На згадку, на засторогу, заради штриха нічного.

Заради перерви в жалобі залишив перо на лобі.



Він прокинувся й не побачив мене  
крізь чорноту свого болю.

*хтотое*, клетотів він.

*хтотое.*

## ТАТО

Сьогодні я повернувся на роботу.

Протримався півгодини, а тоді почав малювати.

Я зобразив похорон. У всіх, окрім хлопчиків, були голови круків.

## КРУК

Гляди сюди, гляди, це я чи не я, ой проштрикнув його. Хороші книги, смішні тіла, відчини двері, грюкни дверима, сплюнь оце, лизни оце, підніми, ой, гляди, припини.

Можливість обміну. Не зважай, щовечора, на світанку, все змінюється, це перетворюється на м'ясо, те перетворюється на м'ясо, відокремте сморід. То це я чи це не я, оох, гудрон, смолобетон. Їстівне, липке, погане маскування.

Припніть мене до щогли, або я битиму її, доки моя арифметика не витрясе з неї пробач, пробач, пробач, гляди! Відтята рука, ожина, скринька з лебедями, скринька історій, парабола струменю сечі, краще відійти, мушу стояти спокій-

но, щойно припиню тремтіти, щогло, припини тремтіти.

Гей, гляди, довіряй мені. Це я чи це не я надійно доправив сента-вінсента до Лісабона. Безпечна подорож, трохи печінки, нюх-нюх, кондиціонер для тканини, шкіра, рейки, розплавлені бомбардуванням кулі. Це я чи не я переніс відьму через ріку? Лайно, ні, не переніс. Співай пісень, дрізд автоматичний, йди-на-хуй-жовтий, гидкий, милий хлопче, жарт, скрип, жарт, скрип, жарт. Терпіння.

Я міг би відкинути його на стільці й по краплі годувати правдою про те, як його дружина помирала протягом години. ІНШІ ПТАХИ ТЕЖ ТАК ВЧИНИЛИ Б, немає в королівстві доброго лиходія. Краще вже покаркати.

Я вірю в терапевтичні засоби.

## ХЛОПЦІ

Ми були маленькими хлопчиками з машинками на дистанційному керуванні й наборами кольорових штампиків, і ми знали — щось трапилося. Ми знали, що ніхто не відповідає прямо, коли ми питаємо «Де мама?», і знали, ще до того, як нас відвели до нашої кімнати й сказали сісти на ліжко по обидва боки від тата, що все змінилося. Ми здогадалися й зрозуміли, що тепер почалося нове життя і що тато був тепер інакшим татом, а ми тепер стали іншими хлопчиками — відважними новими хлопчиками без мами. Тож коли він сказав нам, що сталося, я не знаю, про що думав мій брат, але я думав отаке: «Де пожежні машини? Де метушня і гамір, властиві таким подіям? Де незнайомці, що полишають свої справи, щоб допомогти, крики, мерехтіння флуоресцентного обладнання «швидкої» перед нами в спробах заспокоїти нас, врятувати нас».

Мають бути люди в шоломах, що говорять новою драматичною мовою

кризи. Рівень шуму має бути нестерпним, цілком позаземним і неприйнятним як для нашої затишної лондонської квартири.

Не було натовпів, і незнайомців в уніформах, і не було кризової мови. Ми лишилися ходити в піжамах, і до нас приходили люди й приносили різні речі.

Канікули й школа змішалися в одне.

## **КРУК**

В інших версіях я лікар чи привид. Ідеальні засоби: лікарі, привиди та круки. Ми можемо робити те, чого не можуть інші, типу як зжирати горе, абортувати таємниці, вести сценічні бої з мовою чи Богом. Я був другом, приводом, богом з машини, жартом, симптомом, вигадкою, провісником, милицею, іграшкою, фантомом, оманною, аналітиком і нянькою.

Зрештою, я був «центральною птахом... усіх усюд»<sup>1</sup>. Я — шаблон. Я це знаю, знає

---

<sup>1</sup> Посилання на висловлювання Теда Г'юза про круків. (Тут і далі прим. пер.)

і він. Міф, у який можна просочитися.  
Провалитися.

Мені постійно доводиться захищати свою позицію, бо моя позиція вразлива. Ви не знаєте казок про своє походження, своєї біологічної суті (випадковість), своєї смерті (укуси комарів, здебільшого), свого життя (заперечення, із задоволенням). Я неохоче обговорюю абсурдність із будь-ким із вас, з тими, хто переслідував нас споконвіку. Яка користь купці згорьованих людських істот від крука? Нагромодження.

Тремтіння.

Рана.

Затичка.

Позіх.

Тягар.

Проміжок.

І так. Я справді їм кроликів, плюндрую гнізда, ковтаю бруд, чатую на смерть, знущаюся з голодних безхатьків, дезінформую, неправильно спрямовую. Ет, наклюй на це! Купа часу марнується.

Але мені глибоко небайдуже. Люди завжди здаються мені нудними, якщо

тільки не охоплені скорботою. Дуже мало хто зі здорових, з тих, хто потрапив у катастрофу, з тих, хто голодує, з нормальних чи тих, хто процвітає, мене цікавить (цікавить МЕНЕ!), але діти без матері — так. Діти без матері — чисті круки. Для вразливого птаха це — стиглий фрукт, і як же солодко напасти на їхнє гніздо.

## **ТАТО**

Я намалював її випатраною, із вивернутими назовні ребрами, на яких, як на пластинах ксилофону, грають мелодію птахи.

## КРУК

Я написав сотні мемуарів. Для таких видатних персон, як я, це необхідність. Думаю, це зветься імператив.

Колись дуже давно грали криваве весілля, і син крука розсердився на свою матір за те, що вона знову виходила заміж. Тож він полетів. Він полетів на пошуки свого батька, але йому траплялася лише мертвечина. Він завів дружбу з фермерами (він підставляв під кулі інших птахів), науковцями (він навчився виробляти інструментами таке, чого не вміли навіть шимпанзе) і з поетом. Чи двома.

Кілька разів йому здавалося, що він знайшов кістки свого батька, і він голосив над ними і кричав осточортілим стерв'ятникам: «Тут лежать сірі кістки мого батька, який носив чорний каптур крил», але щоразу, коли він дивився ще раз, виявлялося, що то останки якогось іншого ворона.

Тож, утомившись бути притчею во язицех, переситившись своєю зловісною славетністю, він пострибав і прилетів,



## **ЗМІСТ**

<i>Частина перша. Дотик ночі . . . . .</i>	<i>9</i>
<i>Частина друга. Захист гнізда . . . . .</i>	<i>35</i>
<i>Частина третя. Дозвіл піти . . . . .</i>	<i>99</i>

Літературно-художнє видання

**ПОРТЕР Макс**  
**У печалі є крила**  
Роман

Керівник проекту *М. Г. Шакура*  
Відповідальний за випуск *О. В. Стратілат*  
Редактор *Т. О. Віланова*  
Художній редактор *А. В. Ачкасова*  
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*

Підписано до друку 13.06.2017. Формат 70x90/32.  
Друк офсетний. Гарнітура «Georgia». Ум. друк. арк. 4,68.  
Наклад 3000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»  
Св. № ДК65 від 26.05.2000  
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а  
E-mail: [cop@bookclub.ua](mailto:cop@bookclub.ua)

Віддруковано з готових діапозитивів на ПП «ЮНІСОФТ»  
Свідоцтво ДК №3461 від 14.04.2009 р.  
[www.unisoft.ua](http://www.unisoft.ua)  
61036, м. Харків, вул. Морозова, 13Б



книжкових

- за телефонами довідкової служби (050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life); (067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

- на сайті Клубу: [www.bookclub.ua](http://www.bookclub.ua)
- у мережі фірмових магазинів див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

**Надсилається безоплатний каталог**

**Запрошуємо до співпраці авторів**  
e-mail: [publish@bookclub.ua](mailto:publish@bookclub.ua)

**Запрошуємо до співпраці художників,  
перекладачів, редакторів**  
e-mail: [editor@bookclub.ua](mailto:editor@bookclub.ua)

**Для гуртових  
клієнтів**

**Харків**

тел./факс +38(057)703-44-57  
e-mail: [trade@bookclub.ua](mailto:trade@bookclub.ua)  
[www.trade.bookclub.ua](http://www.trade.bookclub.ua)

**Київ**

тел./факс +38(067)575-27-55  
e-mail: [kyiv@bookclub.ua](mailto:kyiv@bookclub.ua)

**Одеса**

тел./факс +38(067)572-44-28  
e-mail: [odessa@bookclub.ua](mailto:odessa@bookclub.ua)

**Портер М.**

**П60** У печалі є крила : роман / Макс Портер ; пер. з англ. Ю. Максимейко. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. — 128 с.

ISBN 978-617-12-3401-7

ISBN 978-0-571-32376-0 (англ.)

Її не стало. Чудова мати, дружина, жінка. Вона була, вона жила, і раптом — її вже немає. Як звикнути? Як змиритися? Двоє синів і коханий чоловік лишилися самі. Смуток. Відчай. Горе. Уся квартира наповнена тільки цим. Треба жити далі. Але як здолати порожнечу? Як перетерпіти біль? Про це знає дивний, загадковий птах-цілитель...

**УДК 821.111  
ББК 84(4Вел)**